

Uddrag af bogen "Nyt liv i gamle huse"

Den brune Kødby

Genbrug af by i byen

Bonnie R. Mürsch

Historien om Den Brune Kødby er en beretning med en stolt begyndelse, et mellemstykke med grueligt meget ondt og en slutning med perspektiv.

I 1870 erhvervede Københavns Kommune ejendommen Enighedsværn, der lå ved siden af byens første gasværk, til anlæg af en rigtig kødby til afløsning af de gamle slagteboder ved Trommesalen. Det nye kvægtorv opførtes 1878 efter tegninger af arkitekt Hans Jørgen Holm som et lille selvstændigt kvarter med stalde og haller grupperet omkring en børs i midten. Den nye Øksnehal, der af Stadsarkitektens Direktorat opførtes i 1901, tegnedes af Ludvig Fenger. Samtidig anlagdes den store forplads, som vi ser den i dag.

I et aksefast anlæg med gedigne brugsbygninger var der nu skabt de arkitektoniske rammer for en rationel kødforsyning fra land til by, og med indførelsen af jernbanen på forstranden som direkte transportbånd var visionen om en ny tid virkeliggjort.

Det gik godt og driftigt i flere årtier, indtil moderne krav til levnedsmiddelkontrol og hygiejne kom på dagsordenen. Da den nye funkisprægede Hvide Kødby stod færdig i 1934, begyndte nedturen for Den Brune. Slut med dagens muh og mæh og håndslag. Den Brune Kødby blev fragtmanshal, der blev biludlejning og oplagsplads for kasserede cykler. Forfald og knuste ruder, medens ukrudtet skød op mellem de fine brosten og hyldebuskene bredte sig.

Inden det gik helt galt, formåede enkelte med blik for industrihistorie dog i 1984 at få Øksnehal og sidestalde bygningsfredet. Men endnu var udviklingen ikke vendt. Vesterbro ville have folkepark, konsortier vejrede byggegrunde og der herskede kommunalpolitisk skakmat. Et idealistisk benarbejde i begyndelsen af 1990'erne vandt umiddelbart mere sympati for sine bestræbelser end tiltro til dets idé om en genfødsel af Den Brune Kødby til et nyt byliv. Byfornyelsen på Vesterbro har haft sin gradvise betydning, men det endelige gennembrud kom dog først, da kommunen omsider tog udfordringen op. Først en embedsmand med vovemod og fremsyn nok til at istandsætte Øksnehallen, dernæst en lokalplan med forståelse for helheden. Så kom der idrætsby og penge til

Kvægtorvet, og nu summer det hele af renovering og virkelyst.

London genfandt på engelske præmisser sit Covent Garden, Boston revitaliserede sin Faneuil Hall, Stockholm kan byde på både Hötorget og Norrmalmstorg, og Barcelona har udviklet sine gamle haller. København har nu også genfundet sin Brune Kødby til genbrug. På bykortet tegner det tidligere Kvægtorv stadig sin flot svungne bue som erindring om Københavns oprindelige strandlinie. På vue-kortet tager Øksnehallen prisen. Med sit høje lys i datidens stil som i Nyrops Rådhus og i Wencks banegård, men uden anden pynt end sin egen smukke anvendelighed er den en nutidig bylivsramme om konferencer og udstillinger og sikrer en aktivitet, der understøtter byfornyelsen af Vesterbro. Igen et udtryk for en hovedstad med en fremtid.

Det var historien. Moralen skal dog med: At en græsrodsindsats for bygningskultur, uden anden adkomst end engagement, med pjecer, møder og vedholdenhed trods alt kan formidle en vision frem til virkeliggørel
